

UO'K 711.73:625.712.37

SHAHARLARDA TRANSPORT MUAMMOLARINI QANDAY HAL QILISH MUMKIN?

Davlatov Ikrom Shavxidovich

SamDAQU "Shaharsozlik" kafedrasida katta o'qituvchisi,

Usmonova Ziyodaxon Temurxon qizi

SamDAQU talabasi.

Annotatsiya: *Maqolada Shaharda tirbandlik kuzatilishi, ya'ni avtomobillar sonining o'ta ko'pligi, egri urbanizatsiya shakllanishi, haydovchilarning tartibsiz harakatlanishi, yo'l-transport hodisalarining sodir bo'lishi, bundan tashqari avtomobillarning ertalab va kechki paytdagi tirbandliklarni kamaytirish usullari yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *Urbanizatsiy, tirbandlik, yo'l harakati, tartibsiz harakat, jamoat transporti, avtotransportlar tirbandligi.*

Аннотация: *В статье рассматривается наблюдение за движением в городе, то есть чрезмерное количество автомобилей, формирование Искривленной урбанизации, нерегулярное движение водителей, дорожно-транспортные происшествия, а также способы, которыми автомобили уменьшают заторы в утренние и вечерние часы.*

Ключевые слова: *Урбанизация, пробки на дорогах, нерегулярное движение, общественный транспорт, заторы на дорогах.*

Abstract: *The article examines the monitoring of traffic in the city, that is, the excessive number of cars, the formation of Distorted urbanization, irregular movement of drivers, traffic accidents, as well as the ways in which cars reduce congestion in the morning and evening hours.*

Key words: *Urbanization, traffic jams, irregular traffic, public transport, traffic congestion.*

Hammamizga ma'lumki, yirik shaharlarda yo'l harakati muammosi kundun-kunda ortib bormoqda. Buning ko'plab asosiy sabablari bor. Egri urbanizatsiya, aholi sonining ko'payishi va transport vositalarining ko'payishi shaharlarda transport muammolarini keltirib chiqaradigan uchta asosiy omil mavjud.

Egri urbanizatsiya shakllanishi bilan yo'llar tez transport oqimini ta'minlash uchun yetarlicha keng va polosali bo'lmaydi. Natijada, biz to'sib qo'yilgan yo'llarni, katta navbatlarni va yovuz haydovchilarni ko'ramiz.

Aholining ko'payishi va moliyaviy imkoniyatlarning yaxshilanishi bilan endi har kim arzon narxlarda bo'lsa ham, mashina sotib olishi mumkin. Yo'lga chiqadigan

transport vositalari soni kundan-kunga ortib bormoqda, mavjud yo'llar yetarli emas va yo'l harakati muammosi ortib bormoqda.

Odamlar, ayniqsa, yo'l harakati to'g'risida xabardor qilinishi va transport vositalaridan foydalanish to'g'risida ogohlantirilishi kerak. Albatta, ushbu mavzu bo'yicha ko'plab tadqiqotlar va loyihalar mavjud. Yo'l harakatini yaxshilash uchun yangi yo'llar va boshqa ko'plab investitsiyalar kiritilmoqda.

Biroq, yo'l qanchalik uzoq bo'lmasin, odamlarni jamoat transportidan foydalanishga yo'naltirish kerak. Bugungi kunda bunday ogohlantirishlar juda tez-tez eshitiladi. Tirbandlikning eng katta sababi, ayniqsa ertalab va kechqurun, xususiy transport vositalaridan foydalanishdir.

Shaxsiy transportdan foydalanish o'rniga, jamoat transportidan foydalanib, kerakli joyga tezroq etib borishimiz mumkin. Endi siz jamoat transportida qanday qilib tezroq yurishimizni so'rayapsizmi? Javob, oddiy. Albatta harakatdagi transportlar soni kamayadi, tirbandliklar yuzaga kelmaydi va jamoat transporti sizni tezroq manzilingizga olib borishi mumkin.

Bu yo'l harakati muammolarini hal qilishning eng oson usullaridan biridir.

Qanday qilib tirbandlikni kamaytirishimiz mumkin?

Tirbandlikni kamaytirishning eng samarali usullaridan biri bu bizning xabardorligimizni oshirishdir. Biz nafaqat hukumatdan muammoni hal qilishni kutishimiz kerak, balki o'zimiz ham harakat qilishimiz kerak. Biz o'zimizga savol berishimiz kerak. Biz tirbandlikni oldini olish uchun nima qilayapmiz?

Aslida, barchamizda javob bor. Biz hech narsa qilmayapmiz. Biz transport vositasining qulayligiga shunchalik o'rganib qolganmizki, harakat bu taqdir deb o'ylaymiz. Shunday qilib, biz tirbandliklar bulishi zarur deb hisoblaymiz. Biroq, bunday emas.

Keling, birgalikda o'ylab ko'raylik. Yo'l harakati muammolarini kamaytirish uchun nima qilishimiz mumkin?

Masalan, biz velosiped yo'llarini ko'paytirish ustida ishlashimiz mumkin. Biz odamlarni velosipeddan foydalanishga yo'naltirishimiz va bu muammoni hal qilish uchun qadam tashlashimiz mumkin. Tasavvur qiling-a, bahorda velosipedda toza

havodan nafas olib, xohlagan joyingizga borasiz. Velosiped haydash-bu sport bilan shug'ullanish uchun yaxshi vosita, shuningdek, tirbandlikdan chiqish imkoniyati.

Velosipeddan foydalanishni rag'batlantirish kerak. Ushbu strategiya shaharlarning havosini ifloslanishini kamaytirishga va xususiy transport vositalariga qaramlikni kamaytirishga yordam beradi. Ko'pgina hollarda, bu mototsikl kabi kichik transport vositalarini joriy qilishdan boshlanishi mumkin.

Trafikni kamaytirish uchun 7 ta yechim.

1. Yo'lda xavf yoki to'siqni sezsangiz, tegishli organlarga xabar bering: biz shahar ko'chalarida, yo'llarda yoki magistral yo'llarda harakatlanayotganda turli vaziyatlarga duch kelishimiz mumkin. Biz bunday vaziyatlarga befarq bo'lmasligimiz kerak. Masalan; biz vayronalar yoki baxtsiz hodisa haqida guvoh bo'lishimiz mumkin. Ushbu hodisalarni hisobga olgan holda, tegishli organlarga qo'ng'iroq qilish tavsiya etiladi, chunki muammo haqida qanchalik tez xabar berilsa, tezroq choralar ko'riladi.

2. Harakat polosalarini hurmat qiling: esda tutingki, tez harakatlanish uchun bitta polosa, ikkinchisi esa normal tezlikda harakatlanish uchun. Agar siz avtomobilingizni chap polosada juda sekin haydasangiz, boshqa transport vositalari uchun ziddiyatli holat buladi, siz tirbandlikni keltirib chiqarasiz va baxtsiz hodisa xavfini tug'dirasiz. Agar siz avtomashinani sekinroq haydashni afzal ko'rsangiz, o'ng yoki markaziy polosadan foydalaning.

3. Svetofor qoidalariga rioya qiling: biz hammamiz bilamizki, qizil chiroq yoqilganda to'xtash va yashil chiroq yoqilganda davom etish kerak. Shuning uchun yo'l harakati qoidalarining eng muhim bosqichi svetofor qoidalariga rioya qilishdir.

Bu sizning avtomobilingiz faralari uchun ham ta'luqli. Agar siz burilayotgan bo'lsangiz, burilish signallaridan foydalaning. Agar siz to'xtamoqchi bo'lsangiz, chiroqlarni yoqing. Agar shunday qilmasangiz, qolgan haydovchilar va piyodalar nima qilishlarini oldindan bilmaydilar. Shuning uchun harakatlaringizni oldindan bildirishingiz juda muhimdir. Shunday qilib, siz transport vositasidagi tartibsizlikni yaxshilaysiz va baxtsiz hodisalarning oldini olasiz.

4. Avtotransport vositalariga avtobus bekatlarida, garajlarda yoki taqiqlangan joylarda to'xtash taqiqlanadi: siz yo'l harakati qoidalariga rioya qilishingiz va avtobus bekatlarida, garaj eshiklarida yoki piyodalar yo'llarida to'xtash taqiqlanganligini bilishingiz kerak. Va esda tuting: yo'llarida ikki qator avtomobillar to'xtashi taqiqlanadi.

5. Agar mashinangizda muammo bo'lsa, mashinani chetga oling: agar mashinangiz shikastlangan bo'lsa, iloji boricha tezroq ko'cha chetiga oling (agar u xavfsiz bo'lsa). Keyin xavfsizlik belgilarini joylashtiring, shunda qolgan haydovchilar sizni ko'rishlari mumkin.

6. Yo'l bering: agar siz o'z yo'lingizga chiqmoqchi bo'lgan mashinalarning uzun qatoriga duch kelsangiz, muqobil usuldan foydalaning, shunda har bir kishi sekin va yo'lda tartibli harakatlanishi mumkin. Ko'pincha tirbandlik haydovchilarning qarama-qarshi yo'llarga chiqishi tufayli yuzaga keladi. Buning oldini olish uchun siz transport vositalariga yo'l berishingiz mumkin.

7. Jamoat transporti targ'ib qilinishi kerak: ehtimol, bu eng ko'p takrorlanadigan va ayni paytda eng samarali yechimdir, chunki jamoat transportidan foydalanish ikkita asosiy sababga ko'ra shaharda xususiy transport zichligini sezilarli darajada kamaytiradi:

1. Xususiy transportda ular bir vaqtning o'zida ko'plab odamlarni bir xil yo'nlishga tashishlari mumkin.

2. Eng zarur bo'lgan joyda yo'lovchilar talabni qondirish uchun mo'ljallangan jamoat transportini muntazam boshqarish, shahar yo'llaridan foydalanishni optimallashtiradi.

NATIJA

Ko'rib turganingizdek, yo'l muammosini hal qilishning ko'plab usullari mavjud. Bu muammoni hal qilishning eng oson yo'li, faqat hokimiyat va shaxslar o'z vazifalarini bajarishlari lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Худойбердиев, А., Бекназаров, М. Б., Санаева, Н. П., & Ачилдиев, Р. М. (2015). Строительство инженерных сетей. Me'morchilik va qurilish muammolari, 61.
2. Современные технологии комплексного освоения подземного пространства мегаполисов / В.И. Теличенко [и др.]. – М.: Изд-во АСВ, 2010.
3. Обоснование ликвидации заторов на самаркандских городских улицах и дорогах Ф.З. Чоршанбаев, Ч.О. Мелиева, А.Ф. Зиятова наука и техника. мирове исследования, 115-120 с.
4. Achildiyev, R. M., & Otabekova, D. (2022). YIRIK SHAHARLARDA TRANSPORT MUAMMOLARINI HAL ETISHDA XORIJIY TAJRIBALAR. Academic research in educational sciences, 3(11), 496-502.
5. Maxmadaliyevich AR, Payzullayevna SN. Experimental Studies of Brick Masonry on Climatic Action Impacts. Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science. 2023 Apr 10;2(4):69-73.
6. Управление развитием территории. – М. : Издание группы компаний CSoft, 2009. – №1.
7. Хамецкий Р.И. Принципы современного градостроительства // Промышленное и гражданское строительство. – 2003. –№1.
8. Achildiev, R. M., & Ibragimova, S. I. (2023). Basic methods for protecting the urban environment from traffic noise. Problems of architecture and construction (scientific technical journal), 1(2), 690-694.